तेन मार्गेण दिङ्मार्गेण गच्छंतोधावंतोनराधिपं रामं निरीक्षंते ॥ एवमिंगितं लक्ष्मणोपश्यदित्याह ॥ येनेति ॥ येन हेतुना मार्गमाकाशमार्गं पुनर्भूमौ गमनाय भूमिंच निरीक्षंते ॥ १९॥ पुनश्च मार्गं दर्शयितुमिच्छंतोलक्ष्मणेनोपलक्षितास्तेषामिंगितं लक्ष्मणोलक्षयामासेत्यर्थः॥आकाशमार्गेण गत्वा दक्षिणदिशि दूरेस्थापिता सीता दक्षिणदिशि गच्छतेत्येवं तदिंगितं ॥ तेषांच वचनसर्वस्वभूतं स्वयं लक्षयामास ततोज्ञात्वा भ्रातरमप्युवाचेत्यर्थः ॥ आर्तवत् आर्तार्हं ॥२०॥२१ ॥ २२ ॥ तस्यागमः तस्याआगम

तेनमार्गेणगच्छंतोनिरीक्षंतेनराधिपं॥ येनमार्गंचभूमिंचनिरीक्षंतेस्मतेमृगाः ॥१९॥ पुनर्नंदंतोगच्छंतिलक्ष्मणेनोपलक्षिताः॥तेषांवचनसर्वस्वंलक्षयामासचेंगितं॥ २० ॥ उवाचलक्ष्मणोधीमान्ज्येष्ठंभ्रातरमार्तवत् ॥ क्वसीतेतित्वयापृष्टायदिमेसहसोत्थिताः॥२१॥ दर्शयंतिक्षितिंचैवदक्षिणांचदिशंमृगाः॥ साधुगच्छावहेदेवदिशमेतांचनैर्ऋतिं॥२२॥ यदितस्यागमःकश्चिदार्यावासाथलक्ष्यते॥ बाढमित्येवकाकुत्स्थःप्रस्थितोदक्षिणांदिशं॥२३॥ लक्ष्मणानुगतःश्रीमान्वीक्षमाणोवसुंधरां॥ एवंसंभाषमाणौतौअन्योन्यंभ्रातरावुभौ॥२४॥ वसुंधरायांपतितपुष्पमार्गमपश्यतां॥ पुष्पवृष्टिंनिपतितांदृष्ट्वारामोमहीतले॥२५॥उवाचलक्ष्मणंवीरोदुःखितोदुःखितंवचः॥ अभिजानामिपुष्पाणितानीमानीहलक्ष्मण॥२६॥ अपिनद्धानिवैदेह्यामयादत्तानिकानने॥ मन्येसूर्यश्चवायुश्चमेदिनीचयशस्विनी॥ २७॥ अभिरक्षंतिपुष्पाणिप्रकुर्वंतोममप्रियं॥ एवमुक्त्वामहाबाहुर्लक्ष्मणंपुरुषर्षभं ॥ २८॥ उवाचरामोधर्मात्मागिरिंप्रस्रवणाकुलं॥ कच्चित्क्षितिभृतांनाथदृष्टासर्वांगसुंदरी॥ २९॥

इत्यर्थः ॥ आर्षोदीर्घः ॥ ज्ञापकंवस्तुदृश्येतेत्यर्थः ॥ २३ ॥ २४ ॥ पतितपुष्पमार्गं पतितपुष्पयुतंमार्गं ॥ २५ ॥ अभिजानामि ॥ प्रत्यभिजानामि ॥२६॥ अपिनद्धानि केशपाशेबद्धानि ॥ अम्लानत्वेन रविः॥ अपनयनेन वायुः ॥ धारणेन वसुंधरा ॥ मत्प्रियं सीताज्ञापनरूपं प्रकुर्वंतोरक्षंतीतिमन्ये ॥ २७ ॥ २८ ॥ मयाविरहिता कच्चिद्रम्ये वनोद्देशे सर्वांगसुंदरी दृष्टा ॥ २९ ॥